

УДК 631.162 : 657.2

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ЩОДО ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Марина Вікторівна ДУБІНІНА

доктор економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту Миколаївського національного аграрного університету

E-mail: dubinina@mnaui.edu.ua

Любов Миколаївна ВИШЕНСЬКА

магістр обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету

E-mail: vyshenskaya@mail.ru

Анотація. Розглянуто суть, значення та проблеми формування якісної інформаційної бази фінансових результатів діяльності аграрних підприємств.

Аннотация. Рассмотрены сущность, значение и проблемы формирования качественной информационной базы финансовых результатов деятельности аграрных предприятий.

Ключові слова: облікова інформація, фінансові результати, інформаційна база фінансових результатів, прибуток, збиток, облікова політика.

Ключевые слова: учетная информация, финансовые результаты, информационная база финансовых результатов, прибыль, убыток, учетная политика.

Постановка проблеми. Інформація про фінансові результати для аграрних підприємств завжди дуже важлива як в процесі управління діяльністю, так і під час оцінки ефективності функціонування, планування перспектив розвитку та можливостей розширення бізнесу. Сучасна модель обліку фінансових результатів має свої недоліки і потребує перегляду. Її вдосконалення, в першу чергу, пов'язано з підвищенням ролі бухгалтерського обліку, який повинен бути спрямований на відображення різних сторін фінансових результатів діяльності господарюючих суб'єктів. Це, у свою чергу, досягається шляхом створення прозорих механізмів процесу формування фінансових результатів і відомостей про них, що забезпечують баланс інтересів всіх категорій зацікавлених користувачів, кількість яких є досить значна в умовах ринкової економіки. При цьому на перше місце постає проблема формування якісної інформаційної бази про фінансові результати. Все це й обумовлює необхідність детального вивчення облікового інструментарію спрямованого на підвищення якості формування та подання даних про фінансові результати зацікавленим користувачам.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомий внесок у дослідження проблеми

формування якісної інформаційної бази фінансових результатів діяльності підприємств зробили такі вчені, як Л. В. Гуцаленко, А. В. Озеран, Н. А. Остап'юк, І. Й. Плікус, Т. І. Тесленко, Н. В. Конькова, М. М. Шигун, М. Т. Щирба, В. В. Яворов та інші.

Враховуючи надбання науковців, можемо зазначити, що в питаннях інформаційної бази фінансових результатів залишається чимало невирішених проблем, котрі потребують детального дослідження та опрацювання.

Метою статті є вивчення особливостей та проблем формування якісної інформаційної бази про фінансові результати.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі розвитку підприємств фінансовий результат діяльності - це найважливіший показник, що цікавить всіх користувачів облікової інформації господарюючого суб'єкта. З розвитком ринкових відносин висуваються нові вимоги до підвищення якості з боку не тільки зовнішніх, але і внутрішніх користувачів до процесу формування облікової інформації про фінансові результати діяльності, підвищення прозорості та аналітичності відповідної фінансової звітності.

Досягнення мети підприємства (прибуток,

частка ринку, низькі витрати) можливе за умов своєчасного одержання інформації про хід процесів та явищ, що впливають на діяльність підприємства [1, с. 70].

Якість прийняття управлінських рішень щодо фінансових результатів залежить від інформації, що формується в системі бухгалтерського обліку.

Ефективна діяльність сільськогосподарських підприємств, залежить не тільки від вирішення організаційних питань, але і від наявності якісної своєчасної облікової інформації про формування фінансових результатів. Необхідність підтримки ефективного функціонування підприємства потребує володіння якісною інформацією щодо його фінансової діяльності [8, с. 202].

Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» облікова інформація повинна бути дохідлива і зрозуміла її користувачам за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації [2].

Особливістю бухгалтерської інформації є те, що вимоги до неї мають відображення у принципах бухгалтерського обліку, які зафіксовані у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV [6].

Трактування поняття «фінансовий результат» не було ніколи однозначним, в тому числі і в історичному контексті. Визначення фінансового результату, як підсумок діяльності господарючого суб'єкта, історично привело до співіснування різних трактувань позитивного його існування. Економічний зміст даного поняття залежить від цілей, досліджуваних у процесі господарської

діяльності, від категорії користувача облікових даних, для якого проводилося виявлення фінансового результату та від набору облікових прийомів, якими володіє та чи інша облікова система.

Інформаційна система обліку фінансових результатів є необхідною та важливою частиною функціонування підприємства. Так, як господарська діяльність будь-якого підприємства характеризується його фінансовим результатом. Тому, дуже важливим для підприємства є досягнення позитивного фінансового результату, який є основою фінансово-економічного розвитку, стабільності та збереження фінансової незалежності підприємства.

Тесленко Т. І. та Конькова Н. В. [7] зазначають, що фінансовий результат – це якісний показник діяльності підприємства, який визначається як різниця між доходами та витратами і призводить до зростання (прибуток) або зменшення (збиток) власного капіталу.

Отже, фінансовий результат визначається шляхом порівняння доходів та витрат підприємства. Отриманий результат характеризує якість діяльності підприємства, форма вираження якого може бути прибуток або збиток. Від розміру отриманого прибутку залежать формування власного капіталу, виконання зобов'язань перед бюджетом, фінансування інвестицій, а також платоспроможність підприємства.

Корисність бухгалтерської інформації визначається, насамперед, вартісним вимірником, то невідповідність оцінок бухгалтерського обліку призводить до зниження якості облікової інформації та змінює її якісні характеристики [5, с. 32] (табл. 1).

Таблиця 1

Викривлення показників, що стосуються фінансових результатів діяльності аграрних підприємств

№ з/п	Користувачі інформації	Викривлення даних
1	Керівники підприємства	- завищення прибутку; - розподіл неіснуючого прибутку.
2	Найманні працівники	- заниження собівартості; - невідповідність розміру виручки; - завищення прибутку; - заниження вартості майна; - завищення рентабельності.
3	Кредитні установи, фінансові компанії, інші інвестори	- завищення рентабельності, норма прибутку на інвестиційний капітал; - фінансова звітність представляє кращу, ніж насправді, ситуацію; - викривлення показників ліквідності та платоспроможності підприємства.
4	Держава	- завищена база оподаткування.

Джерело: розроблено автором з використанням [4]

Таким чином, надання якісної інформації про результати діяльності, що відповідає усім вимогам, є основою умовою прийняття управлінських рішень підприємствами. Адже, під час виявлення результатів діяльності, щонайменший недолік може привести до неправельності його розрахунку, та як наслідок надання недостовірної інформації користувачам.

Завдання бухгалтерського обліку фінансових результатів полягає у визначенні кількісних і якісних параметрів фінансового результату.

Потенційних інвесторів та інших фінансово-зацікавлених зовнішніх користувачів облікової інформації в першу чергу, перед проведенням будь-яких фінансових операцій, цікавить фінансовий результат діяльності підприємства.

Значення показників фінансового результату, що формуються в обліку, багато в чому зумовлюються положеннями прийнятими в обліковій політиці. Облікова політика повинна забезпечити побудову ефективної системи бухгалтерського обліку фінансових результатів і розвиток тих чи інших прийомів обробки облікової інформації.

Одним із елементів, який непомітно впливає на фінансові результати є вибір порогу суттєвості. Ознаками суттєвості облікової інформації є її кількісні та якісні характеристики, важливі для користувачів такої інформації [3, с. 312].

Суттєвою вважається та інформація, відсутність якої може вплинути на прийняття рішень сторонніми користувачами звітності [9, с. 337]. Від того, яке значення цього порогу буде обрано, залежить фінансовий результат, адже придбані активи, які не перевищують суттєве значення, зразу ж будуть списані на витрати підприємства і, як наслідок, зменшується прибутковість підприємства.

Отже, інформація сама по собі є значною цінністю, незалежно від фактів, які вона фіксує. Ця цінність зумовлена можливостями, котрі вона надає для прийняття рішень [10, с. 73].

З внесенням в Україні змін до діючого законодавства та в національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку постала необхідність подальшого удосконалення методології обліку фінансових результатів діяльності.

Нормативно-правова база України не розглядає таке поняття, як «фінансові результати». Зокрема, у частині законодавчих актів з бухгалтерського обліку обґрунтовано лише сутність понять «прибуток» та «збиток» [7, 358 с].

Недоліки системи інформаційної бази фінансових результатів в першу чергу стосуються нор-

мативного забезпечення та не дають можливості формування якісної інформаційної бази про них. Необхідність формування якісної інформаційної бази про результати діяльності на підприємстві безпосередньо пов'язана з переорієнтацією обліку на надання своєчасної, достовірної, повної та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності. Практична реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності рівня управлінських рішень.

Рішення даної проблеми породжує необхідність формування інформаційної концепції бухгалтерського обліку фінансових результатів.

Структурними блоками цієї концепції виступили б:

- вдосконалення облікових стандартів і в цілому законодавчої бази, побудованої на єдиних підходах до обліку фінансових результатів, без протиріч;

- націлення нормативних актів на якісне формування облікових даних про фінансові результати діяльності господарюючого суб'єкта;

- система рахунків бухгалтерського обліку, що адаптована до специфіки діяльності сільськогосподарських підприємств та формування даних про фінансових результатах ;

- система збалансованих показників, що відповідають розробленим критеріям якості звітних даних про фінансові результати (достовірність даних, ясність алгоритмів розрахунку представлених показників, зручність читання, задоволеність обсягом інформації різних груп).

Подальші дослідження мають бути спрямовані на підвищення інформативності облікових даних про фінансові результати, а також визначення різних методів впливу якісної облікової на формування ефективних управлінських рішень.

Висновки. Ефективність роботи підприємства виражається у фінансових результатах його діяльності. Економічний підсумок діяльності підприємства, виражений у вартісній формі та являє собою фінансові результати. З метою визначення фінансового результату в системі бухгалтерського обліку відбувається послідовне зіставлення доходів і витрат, вираження якого може бути прибуток або збиток. Від отриманого результату залежать належне формування власного капіталу, виконання зобов'язань та платоспроможність підприємства.

Таким чином, однією з головних наукових і практичних проблем, яка є особливо актуальною в сучасних умовах, є достовірне визначення фі-

нансового результату діяльності підприємства. Якість прийняття управлінських рішень щодо

фінансових результатів залежить від інформації, що формується в системі бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел

1. Гуцаленко Л. В. Поліпшення якості та прогнозованості облікової інформації для забезпечення прибутковості підприємства. / Л. В. Гуцаленко // Економіка АПК. — 2010. — № 7. — С. 67–71.
2. Загальні вимоги до фінансової звітності: національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1: від 7 лютого 2013 р., №73 / Міністерство фінансів України. — Офіц. вид. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Озеран А. В. Суттєвість та її вплив на достовірність та достовірність фінансової звітності / А. В. Озеран // Вісник ЖДТУ. — Вип. 4 (58). — 2011. — 309 — 316 с.
4. Остап'юк Н. А. Якісні характеристики бухгалтерської інформації : вплив інфляції / Н. А. Остап'юк // // Вісник ЖДТУ. — 2011. — № 2 (56). — С. 160–163.
5. Плікус І. Й. Облікова інформація в системі управління фінансами підприємства / І. Й. Плікус // Регіональні перспективи. — 2003. — № 2-3. — С 28–35 с.
6. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України: від 16 липня 1999 р., № 966-XIV / Верховна Рада України. — Офіц. вид. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Тесленко Т. І. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення / Т. І. Тесленко, Н. В. Конькова // Бізнесінформ. — 2013. — № 4. С. 356–360.
8. Шигун М. М. Фінансова звітність підприємства: ознаки якості / М. М. Шигун // Вісник ЖДТУ. — 2011. — № 3 (45). — С. 201–209.
9. Щирба М. Т. Суттєвість в обліковій політиці підприємства / М. Т. Щирба // Економічний аналіз. — 2008. — Вип. 3 (19). — С. 337–341.
10. Яворов В. В. Роль облікової інформації в управлінні підприємством / В. В. Яворов // Облік і фінанси АПК. — 2009. — № 2. — С. 73–76.